

Lemberskyi Oleksandr Yuriyovych, English teacher

South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
sashalem1972@gmail.com

Лемберський Олександр Юрійович, викладач англійської мови

ДЗ “Південноукраїнський Національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського”

sashalem1972@gmail.com

Теоретичні засади формування іншомовної методичної компетентності майбутніх вчителів англійської мови

Методологія педагогічного дослідження, якщо йдеться про формування того чи іншого виду і типу професійної компетентності, розглядається науковцями по-різному, виходячи з поставлених перед дослідником завдань, об'єкта і предмета наукового пошуку. Так, розглядаючи формування мовленнєвої компетентності студентів технічних спеціальностей, пропонує покласти в основу методології компетентнісний та особистісно орієнтований підходи; провідним методологічним підходом до проблеми формування мовної компетентності особистості треба визначити науково-методичний підхід. На засадах компетентнісного підходу побудоване вивчення проблеми формування мовленнєвої компетентності студентів на заняттях української мови у багатьох дослідженнях, де компетентнісний підхід до навчання мови, спрямований на розвиток базових предметних компетенцій мовної особистості студента, передбачає створення внутрішніх мотивів, що визначають готовність його до такої навчально-пізнавальної діяльності, в основі якої лежать компетентності; формування розуміння суті мовних компетентностей як мети-результату мовної освіти; вироблення суб'єктивного досвіду застосування предметних компетенцій під час мовленнєвих завдань у різних навчальних і життєвих соціальнокомунікативних ситуаціях; використання рефлексії, формування мовленнєвої компетентності студентів – актуальна проблема вищої школи.. Досліджуючи мовленнєву компетентність студентів, слід визначити , що її треба розглядати на ґрунті системного підходу, шляхом реформування

загальноосвітньої школи особистісно-орієнтовану, розвивальну, що зумовлене потребами цивілізованого демократичного суспільства в Україні. Оволодіння вміннями комунікативно доцільно вживати мовні засоби у різних сферах і видах мовленнєвої діяльності, що є неможливо без оволодіння мовою як засобом спілкування, пізнання, самоствердження в житті, творчого самовираження. Лінгвістичні відомості, отже розглядаються не самостійним предметом вивчення, а засобом та умовою розвитку мислення, творчих здібностей учнів, формування комунікативної компетенції, виховання на засадах гуманізму і демократизму. Особистісно-діяльнісний підхід у своєму особистісному компоненті припускає, що в центрі навчання сам навчається (його мотиви, цілі, його неповторний психологічний склад, тобто студент як особистість). Відповідно, мета кожного заняття при реалізації особистісно-діяльнісного підходу формується з позиції кожного конкретного студента і всієї групи в цілому. Особистісно-діяльнісний підхід у навчанні означає, що перш за все в цьому процесі ставиться і вирішується основне завдання освіти – створення умов розвитку гармонійної, морально досконалої, соціально активної через активізацію внутрішніх резервів, професійно компетентної і здатної до саморозвитку особистості. “Особистісний” компонент цього підходу означає, що все навчання будується з урахуванням минулого досвіду студента, його особистісних особливостей у суб'єктносуб'єктному взаємодії. Навчання “заломлюється” через особистість студента, через його мотиви, ціннісні орієнтації, цілі, інтереси, перспективи тощо; воно приймає їх і розміряється з ними. Особистість перебуває в центрі навчання, освіти. Відповідно вся освіта, центруючи на навчанні, на його особистості, стає антропоцентричним за метою, за змістом і формами організації. У межах діяльнісного підходу важливе значення має аналіз таких понять, як “мовленнєва діяльність”, “педагогічна діяльність”, “навчальна діяльність”. Соціолінгвістичний, завдяки якому можна виокремити специфіку іншомовної мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов, місце і роль фахових дисциплін у процесі формування означеної компетентності, окреслити комунікативний контекст іншомовної

мовленнєвої компетентності. Завдяки соціолінгвістичному підходові уможлиблюється розкриття таких важливих для нашого дослідження понять як “мовлення”, “іншомовна підготовка”, “рідна мова”, “іноземна мова”, “мовна особистість”, “вторинна мовна особистість” та ін. Необхідність використання компетентнісного підходу зумовлена предметом дослідницького пошуку. Мовленнєва компетентність майбутніх учителів іноземних мов як вагомий результат професійної підготовки в умовах університету передбачає урахування специфіки реалізації компетентнісного підходу в системі підготовки фахівців загалом, і в формуванні мовленнєвої компетентності – зокрема. Компетентнісні засади освітнього процесу нині активно розробляються не лише на рівні вищої, але й середньої та навіть початкової освіти. Тому формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов як процес має різнорівневу структуру; мовленнєва компетентність виступає як показником сформованості загальної компетентності майбутнього вчителя, так і показником його здатності сформувати необхідний рівень означеної компетентності у своїх вихованців. Особливістю формування мовленнєвої компетентності вчителів у нашому випадку є те, що йдеться про іншомовну мовленнєву компетентність, з одного боку, та про мовленнєву компетентність загалом – рідномовну, яка є підґрунтям комунікативної компетентності вчителя у процесі фахової діяльності. Компетентнісна модель освітнього процесу на всіх його рівнях прийшла на зміну традиційній знаннєвій моделі, що передбачає формування комплексу знань, умінь і навичок, які має опанувати майбутній фахівець. Компетентнісний підхід протистоїть застарілим формам професійної підготовки, управління освітнім процесом, системи оцінювання. З розвитком суспільства змінюється й зміст навчання іноземним мовам. Сучасна модель комунікативної мовної компетенції, на яку спирається у своїй професійній діяльності переважна більшість тих, хто теоретично та практично займається питаннями навчання іноземним мовам, як у Європі, так і в усьому світі є модель, запропонована у Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти (ЗЕР). Ця модель висвітлює принципи вивчення та викладання іноземної мови, а також критерії

оцінки рівня володіння іноземною мовою. У ЗЄР комунікативна компетенція розуміється з точки зору знань та практичних навичок. Вона включає в себе три основні компетенції: мовну компетенцію, соціолінгвістичну компетенцію, прагматичну компетенцію. І хоча стратегічна компетенція не є складовою частиною суто мовної компетенції, без володіння нею неможливе комунікативне використання мови. Тому ця компетенція представлена як використання стратегій в найширшому значенні.

Таким чином, наголос робиться не тільки на використанні комунікативних стратегій, які можуть допомогти подолати недостатність знань мови в певній сфері, але й на використанні усіх видів комунікативних стратегій для підвищення ефективності комунікації в цілому. В той же час, аналіз розвитку теоретичних основ комунікативної мовної компетенції дозволяє зробити деякі припущення щодо тенденції подальшого розвитку та розширення поняття "комунікативної мовної компетенції", яка останнім часом все більше уваги приділяє психологічному аспекту мовленнєвого акту. Тому, поруч з оволодінням та вдосконаленням вже відомих в теорії компонентів комунікативної мовної компетенції, реалії буття та аналіз успішності професійної діяльності юристів вказують на те, що оволодіння психологічною компетенцією під час спілкування (особливо іноземною мовою) набуває все більшого практичного значення. Часто-густо навіть доцільність та правильність вибору інтонації, лексики, стратегії та спрямування комунікації залежить від психологічного аналізу ситуативного середовища, соціальних обставин, в яких відбувається комунікація, а також розуміння стану, настрою співрозмовника стають вирішальними у досягненні мети комунікативного акту. Тому, на нашу думку, цілком вірогідно, що компоненти комунікативної мовної компетенції можуть поповнитись ще одним елементом та поняттям "психосоціокультурна компетенція.

Список використаної літератури:

1. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. – № 2. – С. 11–17
венный педагогический университет. – 2010. – 237 с.
2. Секрет І. В. Іншомовна професійна компетентність : проблема визначення [Електронний ресурс] / І. В. Секрет. – Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/322/84>
3. Максимова І.Р., Мильруд Р.П. Сучасні концептуальні принципи комунікативного навчання іноземних мов / І.Р. Максимова Р.П Мильруд // Іноземні мови в школі. – 2000. – № 5. – С.17.